

Előterjesztés a Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálata közgyűlésének 2021. május 31-i ülésére

3.1 napirend: A 2021. évi munkaterv

A 2021-es évre vonatkozó munkatervben szereplő információk, a közgyűlés időpontjában részben már megvalósult tevékenységekre vonatkoznak. Az egyes tevékenységeket a szokásos csoportosításban mutatjuk be.

1. Határtani kutatások, tudományos tevékenység

A CESCI az elmúlt években európai szintű ismertséget szerzett a határtani kutatások terén, konferenciái és kiadványai révén. 2021-ben is tervezzük megjelentetni a *Cross-Border Review* című évkönyvünket, James W. Scott főszerkesztésében, amelyet online is elérhetővé teszünk, valamint nyomtatott formában is eljuttatunk Európa számos egyetemi könyvtárába.

Munkatársaink rendszeresen publikálnak hazai és nemzetközi folyóiratokban és gyűjteményes kötetekben. Erre vonatkozóan 2021. évre is több felkérésnek kell eleget tennünk.

Tudományos tevékenységeink megerősítése érdekében – a közgyűlés 2019-es felhatalmazását bírva – egy kutatóintézet kialakítását tervezzük a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel közösen.

A koronavírus-járvány jelentősen visszavetette a tudományos konferenciákkal kapcsolatos tevékenységeinket, de az egyre inkább terjedő online megrendezési forma lehetővé teszi, hogy akár hallgatóságként, akár előadóként bekapcsolódjunk az ilyen jellegű rendezvényekbe. A Jean Monnet program keretében a Strasbourgi Egyetem vezetésével elnyert hálózatfejlesztési projekt rendezvényeinek állandó résztvevői vagyunk, csakúgy, mint a szintén a Jean Monnet program keretében, a Victoria Egyetem irányítása alatt zajló, határpárokat vizsgáló hálózatnak.

2. Határon átnyúló programozás és stratégiai tervezés

A 2021-2027-es költségvetési időszakhoz kapcsolódó, több határ menti, illetve transznacionális program előkészítésében is fontos szerepet tölt be a CESCI. Ezek közül a magyar-szlovák, a magyar-szerb és a négyországos NEXT programok területi analízis szintű megalapozása 2020-ban (dokumentum szinten) lezárult. A KKM-en belül működő Irányító Hatóság kérésére azonban, a kapcsolódó szakmai tevékenységek, háttértámogatásunk 2021-re is áthúzódnak. A következő magyar-román program tervezésébe egy olasz fővállalkozó alvállalkozójaként kapcsolódtunk be. Az Irányító Hatósággal történt megállapodásunk alapján 2021 második felében kezdjük el három határ menti program hatáselemzését.

A szervezet tudatosan részt vesz (a KKM-mel szoros szakmai egyeztetésben) a Duna-medencéhez kapcsolódó fejlesztéspolitika alakításában is. 2019 folyamán elkészítettük a következő, 2021-2027-es Duna Transznacionális Program Területi Analízisét (DTP2), mely a további programozási folyamathoz nyújtott evidenciákat. E munka folytatásaként 2020-ban elkészítettük a DTP2 Területi Stratégiájának első változatát is, mely a leendő program logikáját határozza meg, de a véglegesítési teendők áthúzódnak 2021-re.

A KKM felkérésére állandó feladatunkká vált határon túli magyar lakta városok fejlesztési koncepcióinak kidolgozása, (2021-ben pl. Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy és a korábbi városok anyagainak frissítése), és ezeket a koncepciókat folyamatosan frissítjük, gondozzuk, a minisztérium kéréseinek megfelelően. Ugyanakkor Pápa, illetve Esztergom kapcsán is vannak 2021-re áthúzódó tervezési feladataink.

A fentihez hasonló, térségi léptékű tervezési feladatokat is végzünk, 2021-ben ilyen feladataink várhatóak Brassó megyében, illetve a Drávaszögben.

Fentiekén túl a CESCI célzott módon is folyamatosan támogatja a tartós leszakadásban lévő (határ menti) csereháti térség helyi gazdaságfejlesztési tevékenységét. Ennek érdekében (részben egy helyi jogász helyben történő alkalmazásán keresztül) közösség-szervezési, projektfejlesztési és térségi tervezési támogatást nyújtunk.

3. Intézményfejlesztés

2015 nyarán kezdődött az Euro-Contrôle Route EGTC alapítási folyamata, amelyhez a CESCI nyújt tanácsadói szolgáltatást. Az elmúlt években (a döntés-előkészítő tanulmányunk

alapján) eldőlt, hogy Hága lesz a székhelye a 14 uniós ország közlekedési hatóságait tömörítő új társulásnak. Ez alapján 2017-ben elkészítettük az ETT alapszabályát és egyezményét, amelynek jóváhagyási folyamata 2019-ben megkezdődött. Az alapítók aktivitása nem egyenletes, emiatt rendkívül hosszúra nyúlt a folyamat. Időközben a brit tag a Brexit következtében távozott a konzorciumból, ami újabb bonyodalmakat idézett elő, teljesen bizonytalanná téve a folyamat sikeres befejezését.

Egyik legfontosabb küldetésünk, hogy folyamatosan nyújtunk jogi és szakmai segítséget a magyar részvételű ETT-k számára hivatalos dokumentumaik elkészítéséhez, alapító dokumentumaik módosításához, fejlesztési munkájukhoz. Kiemelt fontosságú témaként kezeljük a magyar részvételű európai területi társulások (ETT-k) szakmai támogatását. Ennek keretében részt veszünk a KKM által szervezett ETT-műhelyek előkészítésében, lebonyolításában, és állandó tanácsadással segítjük a társulások munkáját. Hosszú fejlesztőmunkát követően elindítottuk az ETT-monitor, amely egy információs platform a magyarországi érdekeltségű európai területi társulásokat érintően. A felületen minden fontos információ elérhető a magyar ETT-kkel, működésük jogszabályi és szakpolitikai hátterével kapcsolatosan – magyarul és angolul. E platform jelentősen megnöveli a hazai ETT-program eredményeinek láthatóságát, nemzetközi beágyazottságát, tartalmait folyamatos fejlesztő munkával tudjuk naprakészen tartani, az elkészült monitor adatbázisát folyamatosan bővítjük, fejlesztjük.

4. Projektfejlesztés

A projektfejlesztés viszonylag kis szeletét képezi tevékenységeinknek. Ez alatt elsősorban a saját pályázataink elkészítését kell érteni, de nyújtunk szakmai tanácsadást külső szereplőknek is, forrásleltárok összeállításával, projektfejlesztő műhelyekkel, pályázatok kidolgozásával, valamint a már kiválasztásra került pályázatokhoz szakmai támogatás nyújtásával.

5. Szakpolitikai támogatás

A CESCI tevékenységeinek egyre nagyobb részét teszi ki a hazai és az uniós vonatkozó szakpolitikák alakításában történő részvétel. Rendszeresen véleményezzük a készülő hazai szakpolitikai dokumentumokat. E téren különösen fontos lesz a 2021 utáni operatív programok átnézése és az észrevételeink eljuttatása a felelős hatóságok részére.

A *Jogi akadálymentesítés* című kezdeményezésünk keretében az elmúlt években kiterjedt elemző tevékenységet folytattunk a határmentiséget nehezítő jogi és adminisztratív akadályok feltárása terén. Az Igazságügyi Minisztérium támogatásával megvalósított projektsorozatot 2021-ben is folytatjuk. Egyrészt a 2020-ra tervezett szakmai program egyik része (a határon átnyúló mentés témájában szervezett bilaterális egyeztetések) a járványhelyzet miatt áthúzódik 2021-re. Szintén a tavalyi támogatás terhére készítünk átfogó jelentést a járvány miatti határzárnak a határmentiségre gyakorolt hatásairól. Másrészt új programot is indítunk, melynek során, francia mintára feltárjuk a várostérségi agglomerációk intézményesülésének jogi megoldásait; továbbá megpróbáljuk magasabb szintre emelni a jogi akadálymentesítést a visegrádi országok között, egy fórum és konferencia megszervezése segítségével.

2020-ban a Visegrádi Alaptól nyertünk támogatást, az ukrán határon átnyúló együttműködések erősítése érdekében. Projektpartnereink az Ukrán Tudományos Akadémia Gazdasági és Jogi Kutatóintézete, az Ungvári Állami Egyetem Jogi Kara, az Eperjesi Egyetem Politikatudományi Intézete, a Lengyel Tudományos Akadémia Földrajzi Intézete, valamint a Libereci Műszaki Egyetem. A projekt célja, hogy hozzájáruljon a visegrádi országok és Ukrajna közötti határok európaizációjához. A konkrét cél a határon átnyúló együttműködések fellendítése a nemzeti (jogi háttér), regionális és helyi (kapacitásfejlesztés) feltételeinek javításán keresztül. Ezt a projektet vezető partnerként koordináljuk.

Aktív szereplői vagyunk a Duna Stratégia 10-es prioritási területének, amely az intézményi együttműködések között prioritásként kezeli a határon átnyúló együttműködések. Részt veszünk a tárcaközi bizottság KKM által koordinált munkájában, valamint a PA10 helyi szereplői platformjának tevékenységében, és rendszeres résztvevői és előadói vagyunk a témával kapcsolatos makroregionális rendezvényeknek. Ezekben 2021-ben is részt veszünk.

A luxemburgi Spatial Foresight által vezetett konzorcium tagjaként veszünk részt az ESPON program keretében a dunai és az adriai-jón makrorégiókat érintő területi forgatókönyvek kidolgozásában.

Az Európai Unió szintjén szorosan együttműködünk a Régiók Bizottsága EGTC platformjával, valamint az Európai Bizottság Regionális Politikai Főigazgatóságával. A két intézmény a járvány nyomán egy szűk szakmai munkacsoportot hozott létre, amelybe a MOT-on és AEBR-en kívül a CESCI-t is meghívta. Havonta 1-2 alkalommal tartjuk az online egyeztetéseinket. A munkacsoport egyeztetéseinek nyomán jött létre az Európai Határ Menti Polgárok Szövetsége, amelynek fő célja, hogy befolyásolja a közösségi és nemzeti szintű szakpolitikák alakítását, a határtérségekben élők érdekeit képviselve. 2021-ben aktívan kapcsolódunk be a Régiók Bizottsága által a határon átnyúló együttműködések távlati víziójának kialakítását célzó munkába.

A jogi akadálymentesítésben uniós szinten is részt veszünk, az ún. *B-Solutions* projekt keretében, amelybe szakértőket delegáltunk, akik egy-egy határ menti jogi akadály megoldásában nyújthatnak segítséget.

6. Határon átnyúló tudásmegosztás

Szervezetünk fontos célja az érzékenyítés, szakmai eredményeink állandó disszeminációja, a határ menti együttműködésben érintett helyi, regionális, nemzeti és közösségi szintű szereplők közti mediáció, közvetítés. E tevékenységek (pl.: tagi szolgáltatások, helyi szereplőket célzó rendezvények, kiadványok stb.), részben az új tervezési időszakokkal összefüggésben, szintén jelentős mértékben kötnek majd le erőforrásokat 2021 során is. Ugyanakkor a járvány az utóbbi időszakban leginkább a határon átnyúló tudásmegosztási tevékenységünkre gyakorolt negatív hatást, mivel se elutazni nem tudtunk a szakmai rendezvényekre, se mi nem tudunk ilyeneket szervezni. Mindenesetre a terveink között szerepel, hogy legalább az online térben minél több szakmai rendezvénybe kapcsolódjunk be, a szokásos aktivitással.

Terveink közt szerepel, hogy újra megszervezzük a nagyváradi folyamat következő szemináriumát, illetve a Szentgotthárdi Fórumot is, mely tavaly elmaradt.

Ahogy minden évben, idén is aktív résztvevői leszünk az AEBR éves közgyűlését és konferenciáját adó rendezvénysorozatnak, hiszen fontos stratégiai partnerünk szervezetének tagjai is vagyunk.

A tagjaink irányában nyújtott szolgáltatásaink körét szeretnénk bővíteni. A tagi hírlevél megjelentetése és a korábbi években bevezetett tagi tanulmányút megszervezése mellett az online tér adta lehetőségeket is szeretnénk jobban kihasználni. Célunk a CESCI tagi körének bővítése és a tagok elkötelezettségének erősítése.